

Mario Iadanza (Włochy), *La fede dell'Assunzione di Maria al cielo nella „Vita Willibaldi episcopi Eichtetensis” (sec. VIII)*; Rafał Toczko (Toruń), *Pelagianism and Augustinianism in „Vita s. Germani” and „Vita s. Genovefae”*; Josef Rist (Niemcy), *Hagiographie im Dienst der antichalkedonischen Theologie: Johannes Rufus, die Plerophoriae und die „Vita Petri Hiberii”*; Roberto Della Rocca (Włochy), *Il “fare” teologico nell'epica episcopale di Venanzio Fortunato*.

Ostatnimi akordami XLI Spotkania Badaczy Starożytności Chrześcijańskiej była sesja plenarna pod przewodnictwem prof. Antonio Vincenzo Nazzaro, w czasie której wysłuchano dwóch wykładów zamykających obrady. Pierwszy wygłosił Carlo dell'Osso (Włochy) na temat *Monoenergismo e Monotelismo: rappresentanti, opere e teologia*, a drugi zatytułowany *Teologia e filosofia in dialogo tra i secoli V e VIII* został przedstawiony przez Giulio d'Onofrio z Salerno. Tradycyjnie także na zakończenie ogłoszono tematykę kolejnego, już XLII Incontro, w roku 2014, który będzie brzmiał: *Povert  e ricchezza nel Cristianesimo Antico (I-V sec.)*.

Incontro jest spotkaniem badaczy z całego niemal świata, choć głównie uczestniczą w nim naukowcy z Europy, a przede wszystkim absolwenci „Augustinianum” i związani z tym ośrodkiem badacze. Ważne i napawające radością jest to, że z roku na rok przybywa coraz więcej polskich badaczy antyku chrześcijańskiego, którzy prezentują swoje osiągnięcia, ale również tych, którzy uczestniczą biernie w sympozjum.

ks. Marcin Wysocki – Lublin, KUL

2. PRAEMIANDO INCITAT. KS. PROF. STANISŁAW LONGOSZ KAWALEREM ORDERU ŚW. STANISŁAWA (Wilno, 8 VI 2013)

Dnia 8 czerwca 2013 r. o godz. 19.00 w Wilnie w kościele OO. Franciszkanów pw. Wniebowzięcia NMP odbyła się uroczysta inwestytura Orderu Świętego Stanisława. Odznaczeni zostali o. Marek Dettlaff OFM, rektor tamtejszego kościoła, oraz ks. prof. Stanisław Longosz, wieloletni pracownik KUL, założyciel i zarazem redaktor naczelny periodyku „Vox Patrum” w latach 1981-2012.

Order Świętego Stanisława jest jednym z najstarszych polskich odznaczeń. O jego historii pisali: S. Łoza (*Kawalerowie Orderu Świętego Stanisława 1765-1813*, Warszawa 1925), Z. Puchalski (*Dzieje polskich znaków zaszczytnych*, Warszawa 2000, 33-44), R. T. Komorowski (*Kawalerowie i damy Orderu Świętego Stanisława*, Poznań 2004), Z. Dunin-Wilczyński (*Order Św. Stanisława*, Warszawa 2006) i N. Wójtowicz (*Praemiando Incitat. Order Świętego Stanisława*, Warszawa 2007).

Ustanowiony został 7 maja 1765 r. przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, który w Statucie Orderowym pisał: „Order Kawalerów Świętego Stanisława Biskupa i Męczennika, naszego na chrzcie i całego Kościoła osobliwego patrona i obrońcy, tak na wiekopomny wdzięczności dowód, za tak znakomite łaski i wstawienia się Jego za nami do Boga, jako i na większe dla Królestwa i poddanych naszych zjednanie pomocy od Niego postanowić umyśliliśmy. Mocą niniejszego opisu postanawiamy i ustawami niżej wyrażonymi, które się najściślej zachować powinny, określony i utwierdzony order mieć chcemy” (cyt. za: Komorowski, *Kawalerowie i damy Orderu Świętego Stanisława*, s. 22-23). W zamiśle króla, a zarazem Wielkiego Mistrza

Kapituły Orderu, miał stanowić nagrodę za zasługi społeczne dla Rzeczypospolitej i zarazem zachętę do dalszych działań na rzecz dobra wspólnego obojga narodów, co wyraża dewiza: *praemiando incitat* (nagradzając, zachęca). R. T. Komorowski zauważa, iż: „wśród odznaczonych znajdowali się nie tylko politycy z kręgu monarchy, ale również wybitni naukowcy, którzy swym twórczym dorobkiem tworzyli fundamenty nauki polskiej” (tamże, s. 27). Potwierdzają to rejestry kawalerów. W spisie sporządzonym przez S. Łożę znajdujemy nazwiska wybitnych animatorów życia politycznego i społecznego, duchownych, wojskowych, pisarzy i poetów, wśród nich m.in. księcia Adama Kazimierza Czartoryskiego (1765), biskupa Ignacego Krasickiego (1767), sygnatariuszy Konstytucji 3 Maja: Stanisława Małachowskiego (1770) i Kazimierza Nestora Sapiehy (1774), biskupa Adama Naruszewicza SJ (1776), generała Janusza Stanisława Ilińskiego (1789), Józefa Wybickiego (1793) – autora pieśni „Jeszcze Polska nie umarła”.

Początkowo order nadawany był 8 maja w święto Biskupa Męczennika w kościele pw. Św. Krzyża w Warszawie. Później daty tej już nie przestrzegano tak ściśle, a inwestyturę zaczęto przeprowadzać na Zamku Królewskim. W ciągu pierwszych 30 lat odznaczenie przyznano 1744 osobom (zob. Łoza, *Kawalerowie Orderu Świętego Stanisława*, s. 17-61). Po utracie niepodległości order podzielił tragiczne losy ojczyzny i narodu. Funkcjonował bowiem w Księstwie Warszawskim (1807-1813; w tym czasie przyznano jedynie 18 orderów, a jednym z odznaczonych został w 1807 r. Julian Ursyn Niemcewicz), następnie w Królestwie Polskim (1815-1830; umieszczono go zaraz po Orderze Świętej Anny), zaś po upadku powstania listopadowego włączono go do systemu odznaczeń rosyjskich (1831-1917), jednocześnie – by upokorzyć Polaków – pomniejszono jego rangę. Wielkimi Mistrzami Orderu byli kolejni władcy: Fryderyk August, książę warszawski, Aleksander I i Mikołaj I – królowie polscy i carowie rosyjscy, Aleksander II, Aleksander III i Mikołaj II – carowie rosyjscy. Po uzyskaniu w 1918 r. przez Polskę niepodległości gen. Józef Haller na posiedzeniu Kapituły Orderu *Virtuti Militari* przekonywał, aby Sejm restytuował order: Orła Białego i Świętego Stanisława; wznowiono jedynie pierwszy. Order Świętego Stanisława odrodził się dopiero po kilkudziesięciu latach na mocy dekretu wydanego 9 września 1978 r. przez prezydenta RP na uchodźstwie Juliusza Nowiny Sokolnickiego, który został zarazem Wielkim Mistrzem Orderu. Obecnie odznaczenie – przyznawane przez Wielką Kapitułę Orderu – ma charakter prywatny o zasięgu międzynarodowym (na świecie istnieją 32 komandorie, w tym 6 w Polsce).

Wybór miasta i kościoła na miejsce inwestytury nie był przypadkowy. Kościół OO. Franciszkanów w Wilnie od pewnego już czasu jednoczy obydwa narody, a to za sprawą św. Jadwigi królowej, której relikwie zostały uroczystie wniesione do świątyni wileńskiej w październiku 2012 roku. Przy jej ołtarzu zgodnie modlą się teraz przedstawiciele różnych nacji, mieszkający w kraju nad Niemnem: Litwini, Polacy, Rosjanie. Odznaczenie nowych kawalerów odbyło się w dniu pierwszego odpustu ku czci św. Jadwigi. Inwestytura nastąpiła po Mszy św. odpustowej, a przeprowadził ją – z upoważnienia Wielkiego Mistrza Orderu dr. Marcina Króla – ks. dr hab. Stanisław Koczwarza GCStS. Odczytując pismo rekomendujące ks. prof. Stanisława Longosza do odznaczenia, powiedział: „zaliczenie jego Osoby w poczet Kawalerów Orderu Świętego Stanisława będzie z jednej strony jakimś uhonorowaniem samego Kandydata, ale też doda ważności i znaczenia sławie samego orderu”. Nowi kawalerowie otrzymali order i dyplomy, nabyli też prawo do noszenia czerwonego płaszcza

z herbem umieszczonym po lewej stronie. Po dekoracji w imieniu swoim oraz o. Dettlaffa przemówił ks. prof. Longosz, który – dziękując Kapitulie oraz wszystkim obecnym – podkreślił, iż to, że inwestytura mogła się odbyć w Wilnie przed ołtarzem św. Jadwigi „w Kaplicy Jagiellońskiej” nabiera dodatkowego wymiaru i zobowiązuje w sposób szczególny.

Wśród licznie zgromadzonych gości byli m.in. minister prowincjalny o. dr Jan Maciejowski z Gdańska oraz ambasador Węgier na Litwie Zoltán Pecze.

Anna Z. Zmorzanka – Lublin, KUL

II. Uroczysta inwestytura w kościele OO. Franciszkanów
pw. Wniebowzięcia NMP w Wilnie, fot. A.Z. Zmorzanka